

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL VIEŠŲJŲ PASTATŲ ENERGINIO EFEKTYVUMO DIDINIMO PROGRAMOS PATVIRTINIMO

2014 m. lapkričio 26 d. Nr. 1328

Vilnius

Vadovaudamasi 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2009/125/EB ir 2010/30/ES bei kuria panaikinamos direktyvos 2004/8/EB ir 2006/32/EB (OL 2012 L 315, p. 1), kurioje nustatoma bendra energijos vartojimo efektyvumo skatinimo Europos Sąjungoje priemonių sistema, siekiant užtikrinti, kad 2020 metais būtų pasiektas Europos Sąjungos valstybėse narėse 20 procentų energijos vartojimo efektyvumo tikslas ir sudarytos sąlygos toliau didinti energijos vartojimo efektyvumą, 5 straipsniu, Lietuvos Respublikos Vyriausybė **n u t a r i a** :

1. Patvirtinti Viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo programą (pridedama).

2. Pavesti:

2.1. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai – iki 2015 m. balandžio 1 d. patvirtinti Savivaldybių viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo projektų rengimo ir atrankos tvarkos aprašą;

2.2. Lietuvos Respublikos energetikos ministerijai – iki 2015 m. vasario 1 d. patvirtinti Valstybei nuosavybės teise priklausančių tinkamų atnaujinti pastatų sąrašo sudarymo metodiką.

3. Rekomenduoti savivaldybėms dalyvauti įgyvendinant šiuo nutarimu patvirtintą programą.

Ministras Pirmininkas

Algirdas Butkevičius

Aplinkos ministras

Kęstutis Trečiokas

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2014 m. lapkričio 26 d. nutarimu Nr. 1328

VIEŠŲJŲ PASTATŲ ENERGINIO EFEKTYVUMO DIDINIMO PROGRAMA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo programos (toliau – Programa) paskirtis – nustatyti valstybei ir savivaldybėms nuosavybės teise priklausančių viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo projektų atrankos sąlygas, atrinktų projektų finansavimo ir įgyvendinimo reikalavimus.

2. Programa susijusi su 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2009/125/EB ir 2010/30/ES bei kuria panaikinamos direktyvos 2004/8/EB ir 2006/32/EB (OL 2012 L 315, p. 1), kurioje nustatoma bendra energijos vartojimo efektyvumo skatinimo Europos Sąjungoje priemonių sistema, siekiant užtikrinti, kad 2020 metais būtų pasiektas Europos Sąjungos valstybėse narėse 20 procentų energijos vartojimo efektyvumo tikslas ir sudarytos sąlygos toliau didinti energijos vartojimo efektyvumą, 5 straipsnio nuostatų, 2014–2020 metų nacionalinės pažangos programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. lapkričio 28 d. nutarimu Nr. 1482 „Dėl 2014–2020 metų nacionalinės pažangos programos patvirtinimo“, ir Nacionalinės klimato kaitos valdymo politikos strategijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. lapkričio 6 d. nutarimu Nr. XI-2375 „Dėl Nacionalinės klimato kaitos valdymo politikos strategijos patvirtinimo“, įgyvendinimu.

3. Programoje vartojamos sąvokos:

3.1. **Viešasis pastatas** – valstybei ar savivaldybėms nuosavybės teise priklausančios šildomi ir (arba) vėsinami administracinės, kultūros, mokslo, sporto, gydymo, specialiosios ir gyvenamosios (vaikų namai, prieglaudos, globos namai) paskirties pastatai.

3.2. **Viešojo pastato energinio efektyvumo didinimo projekto vykdytojas** (toliau – projekto vykdytojas) – valstybei nuosavybės teise priklausančius viešuosius pastatus patikėjimo arba panaudos teise valdantys subjektai (išskyrus valstybės įmones), centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojas ir savivaldybių vykdomosios institucijos, įgyvendinančios atitinkamai valstybei arba savivaldybėms nuosavybės teise priklausančių viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo projektus.

3.3. **Energijos vartojimo efektyvumas** – darbo, paslaugų, prekių, gautos energijos ir pirminės arba galutinės energijos sąnaudų santykis.

3.4. **Energijos taupymo paslaugų teikėjas** (toliau – ETPT) – asmuo, teikiantis energijos vartojimo efektyvumo paslaugas ir (arba) energijos vartojimo efektyvinimo priemones energijos vartotojams.

3.5. **ETPT modelis** – viešojo pastato energinio efektyvumo didinimo projekto finansavimo ir įgyvendinimo forma, kai ETPT, sudarydamas energijos vartojimo efektyvumo paslaugų sutartį su projekto vykdytoju, investuoja į pastato energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones ir per sutarties galiojimo laikotarpį, teikdamas sutartyje nustatytas paslaugas, garantuoja tam tikrą energijos sutaupymų lygį, o projekto vykdytojas padengia ETPT atliktas investicijas ir turėtas eksploataavimo išlaidas.

3.6. **Gražinamoji subsidija** – viešojo pastato energinio efektyvumo didinimo projekto finansavimo ir įgyvendinimo forma, kai projektui skiriamos finansavimo lėšos, kurias visas arba jų dalį projekto sutartyje nustatytomis sąlygomis projekto vykdytojas privalo grąžinti.

3.7. **Tinkamų atnaujinti pastatų sąrašas** – valstybei nuosavybės teise priklausančių šildomų ir (arba) vėsinamų valstybės institucijų ir įstaigų naudojamų pastatų sąrašas, sudarytas valstybei nuosavybės teise priklausančius šildomus ir (arba) vėsinamus valstybės institucijų ir įstaigų naudojamus pastatus įvertinus pagal energetikos ministro patvirtintoje metodikoje nustatytus kriterijus ir reikalavimus.

3.8. **Valstybės projektų sąrašas** – iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų siūlomų bendrai finansuoti valstybės projektų sąrašas.

Kitos Programoje vartojamos sąvokos apibrėžtos Lietuvos Respublikos statybos įstatyme ir Lietuvos Respublikos valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti ir daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatyme.

II SKYRIUS ESAMA SITUACIJA

4. Valstybės įmonės Registrų centro duomenimis, 2014 m. sausio 1 d. Nekilnojamojo turto registre įregistruoti 13 123 viešieji pastatai, kurie nuosavybės teise priklauso valstybei ir savivaldybėms. Šių pastatų plotas – apie 14,8 mln. kv. metrų. Tai sudaro apie 35 procentus visų valstybei ir savivaldybėms priklausančių negyvenamosios paskirties pastatų. Apie 5 500 pastatų (5,9 mln. kv. metrų) nuosavybės teise priklauso valstybei. Apie 7 600 pastatų (8,9 mln. kv. metrų) nuosavybės teise priklauso savivaldybėms.

5. Didžioji dalis šių pastatų pastatyti 1900–1990 metais, kai vyravo plytinių ir stambiaplokščių pastatų statyba. Šie pastatai neatitinka dabar galiojančių pastatų energinio efektyvumo reikalavimų, jiems šildyti per metus vidutiniškai suvartojama apie 2 300 GWh šilumos energijos. Šilumos energijos sąnaudos, išreikštos kilovatvalandėmis patalpų naudingojo ploto 1 kv. metrui, šiuose pastatuose – nuo 160–610 kWh/m² per metus, o šie pastatai priskiriami E, F ir G pastato energinio naudingumo klasėms.

6. Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir Europos Sąjungos struktūrinės paramos lėšomis 2007–2013 metais Lietuvoje atnaujinti (modernizuoti) 787 viešieji pastatai (iš jų 438 mokyklos). Šių pastatų energiniam efektyvumui didinti 2007–2013 metais skirta apie

1,037 mlrd. litų. Jų energinio efektyvumo didinimo projektų įgyvendinimą administruoja Lietuvos Respublikos ūkio ministerija. Šie projektai finansuoti (subsidija jiems įgyvendinti skirta) nesiejant šių investicijų ir siekiamo rezultato su atsipirkimu ir investicijų padengimu sutaupyta šilumos energijos sąskaita.

7. Vidutinė vieno energinio efektyvumo didinimo projekto investicijų suma – apie 1,8 mln. litų, investicijų suma 1 kv. metrui – nuo 450 iki beveik 1 700 litų. Atlikus įgyvendintų energinio efektyvumo didinimo projektų investicijų analizę paaiškėjo, kad daugiausia investicijų tenka gydymo paskirties pastatams. Šios paskirties pastato energinio efektyvumo didinimo projekto vidutinė vertė – beveik 3 mln. litų, tai yra investicijos į šių pastatų energinio efektyvumo didinimą dvigubai didesnės už kitų viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo projektuose nurodytą investicijų sumą.

8. Įgyvendinant viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo projektus dažniausiai naudotos šios energinį efektyvumą didinančios priemonės: šiltintos sienos, stogas, cokolis, keisti langai ir durys, atnaujintos šildymo sistemos. Įdiegus energinį efektyvumą didinančias priemones, atnaujintuose viešuosiuose pastatuose per metus sutaupyta 140,74 GWh energijos.

III SKYRIUS PROGRAMOS TIKSLAS, UŽDAVINYS, VERTINIMO KRITERIJAI IR JŲ REIKŠMĖS

9. Programos tikslas – didinti viešųjų pastatų energinį efektyvumą.

10. Tikslą pasiekimo vertinimo kriterijus – sutaupyta metinės pirminės energijos kiekis atnaujintuose viešuosiuose pastatuose iki 2020 metų – 60 GWh (atsakingos institucijos – Lietuvos Respublikos energetikos ministerija ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija).

11. Uždavinys tikslui pasiekti – atnaujinti (modernizuoti) valstybei ir savivaldybėms nuosavybės teise priklausančius viešuosius pastatus.

12. Uždavinio pasiekimo vertinimo kriterijai:

12.1. atnaujintas viešųjų pastatų plotas iki 2020 metų – 700 tūkst. kv. metrų, iš jų:

12.1.1. valstybei nuosavybės teise priklausančių viešųjų pastatų (toliau – valstybės viešieji pastatai) plotas – 470 tūkst. kv. metrų (atsakinga institucija – Lietuvos Respublikos energetikos ministerija);

12.1.2. savivaldybėms nuosavybės teise priklausančių viešųjų pastatų (toliau – savivaldybių viešieji pastatai) plotas – 230 tūkst. kv. metrų (atsakinga institucija – Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija);

12.2. į atmosferą neišmestų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis iki 2020 metų – 14 tūkst. tonų (atsakinga institucija – Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija).

IV SKYRIUS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS IR STEBĖSENA

13. Programos įgyvendinimą pagal kompetenciją koordinuoja ir kontroliuoja:

13.1. Lietuvos Respublikos energetikos ministerija, kuri atsakinga už valstybės viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimą;

13.2. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, kuri atsakinga už savivaldybių viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimą.

14. Viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo projektai turi užtikrinti, kad įgyvendinus Programos priede nurodytas energinį efektyvumą didinančias priemones bus pasiekta ne mažesnė kaip C pastato energinio naudingumo klasė.

15. Viešųjų pastatų energinį efektyvumą didinančiuose projektuose nurodoma maksimali investicijų suma turi būti pagrįsta sutaupytos energijos kiekiu ir užtikrinti, kad investicijos į energinį efektyvumą būtų grąžinamos sutaupytos energijos pastatui šildyti sąskaita.

PIRMASIS SKIRSNIS VALSTYBĖS VIEŠŲJŲ PASTATŲ ENERGINIO EFEKTYVUMO DIDINIMAS

16. Pagal energetikos ministro patvirtintoje metodikoje nustatytus kriterijus ir reikalavimus atrenkami valstybei nuosavybės teise priklausantys šildomi ir (arba) vėsinami valstybės institucijų ir įstaigų naudojami viešieji pastatai ir iš jų sudaromas Tinkamų atnaujinti pastatų sąrašas. Siekiant užtikrinti projektų kompleksiskumą, Tinkamų atnaujinti pastatų sąraše nurodytų viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo projektai derinami su ministerijomis, atsižvelgiant į pastato tikslinę naudojimo paskirtį, jų galimybes finansuoti su energijos vartojimo efektyvumo didinimu nesusijusias priemones.

17. Valstybės viešojo pastato energinio efektyvumo didinimo projektas, kuriame pagrindžiami finansiniai, techniniai ir socialiniai investavimo tikslai, įvertinama investicijų grąža ir kiti efektyvumo rodikliai, nurodoma investicijų suma, finansavimo šaltiniai ir terminai, rengiamas pagal viešosios įstaigos Centrinės projektų valdymo agentūros patvirtintą investicijų projektų rengimo metodiką. Prieš rengiant šį projektą atliekamas pastato energijos vartojimo auditas.

18. Projektų vykdytojui teikiant finansinės priemonės valdytojui paraišką finansuoti valstybės viešojo pastato energinio efektyvumo didinimo projektą, pastato naudojimo perspektyvas privaloma raštu suderinti su pastato valdytoju (jeigu tai valstybės nuosavybės teise valdomi administracinės paskirties pastatai, – su centralizuotai valdomo valstybės turto valdytoju) ir užtikrinti, kad pastatas pagal paskirtį bus naudojamas ne trumpiau kaip 10 metų ir investicijų į energijos vartojimo efektyvumą didinančias priemones atsipirkimo laikotarpiu, kuris negali būti ilgesnis kaip 20 metų, lėšos, skirtos pastatams šildyti, eksploatuoti ir investicijų grąžai apmokėti, bus planuojamos ir skiriamos reikiamo dydžio per visą investicijų atsipirkimo laikotarpį.

19. Energetikos ministro 2014 m. gegužės 19 d. įsakymu Nr. 1-118 „Dėl Penkių bandomųjų centrinės valdžios viešųjų pastatų, kuriuose bus įgyvendinami energijos vartojimo efektyvumo didinimo projektai, sąrašo patvirtinimo“ patvirtintas Penkių bandomųjų valstybės viešųjų pastatų, kuriuose bus įgyvendinami energijos vartojimo efektyvumo didinimo

projektai, sąrašas. Bandomieji valstybės viešųjų pastatų projektai įtraukiami į Tinkamų atnaujinti pastatų sąrašą, jeigu atitinka projektų finansavimo sąlygas.

20. Tinkamų atnaujinti pastatų sąraše esantys valstybės viešieji pastatai, kuriuose energijos vartojimo efektyvumo didinimo projektai bus įgyvendinami grąžinamosios subsidijos būdu, įtraukiami į Valstybės projektų sąrašą.

21. Lietuvos Respublikos energetikos ministerija tvirtina ETPT modelio įgyvendinimo tipinius dokumentus: viešojo pirkimo dokumentaciją (taip pat ETPT atrankos kriterijus) ir energetinių paslaugų sutartis.

22. Projektų vykdytojai, kurių pastatai yra Tinkamų atnaujinti pastatų sąraše, konsultuodamiesi su finansinės priemonės valdytoju ir vadovaudamiesi Programos 21 punkte nurodytais tipiniais dokumentais, vykdo viešuosius pirkimus ir su ETPT pasirašo energetinių paslaugų sutartį. Finansinės priemonės valdytojas užtikrina metodologinę pagalbą projekto vykdytojui, prireikus teikia finansavimą iš finansinės priemonės lėšų ir konsultuoja projekto vykdytoją, kol projektas įgyvendinamas.

23. Suderinusi su Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Lietuvos Respublikos energetikos ministerija iki einamųjų metų kovo 1 d. teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei metines įsipareigojimų, priimtų taikant ETPT modelį, sumas.

24. Pagal Programą įgyvendinamų valstybės viešųjų pastatų energijos vartojimo efektyvumo didinimo projektų stebėseną vykdo Lietuvos Respublikos energetikos ministerija arba jos įgaliotas viešasis juridinis asmuo.

25. Lietuvos Respublikos energetikos ministerija informaciją apie Programos įgyvendinimą didinant valstybės viešųjų pastatų energijos vartojimo efektyvumą kiekvienais metais teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei savo metinėse veiklos ataskaitose.

ANTRASIS SKIRSNIS

SAVIVALDYBIŲ VIEŠŲJŲ PASTATŲ ENERGINIO EFEKTYVUMO DIDINIMAS

26. Savivaldybės viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo projektų vykdytojai yra savivaldybės.

27. Finansuojami projektai, kurie užtikrina, kad pastatas pagal paskirtį bus naudojamas ne trumpiau kaip 10 metų ir investicijų į energinį efektyvumą didinančias priemones atsipirkimo laikotarpiu, kuris negali būti ilgesnis kaip 20 metų, o lėšos, skirtos pastatams šildyti, eksploatuoti ir investicijų grąžai apmokėti, bus planuojamos ir skiriamos reikiamo dydžio per visą investicijų atsipirkimo laikotarpį.

28. Savivaldybių viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo projektai rengiami ir atrenkami aplinkos ministro nustatyta tvarka. Atrenkant savivaldybių viešųjų pastatų energinį efektyvumą didinančius projektus, pirmenybė teikiama daugiausia energijos per trumpiausią laiką sutaupantiems viešųjų pastatų energinį efektyvumą didinantiems projektams ir projektams, įtrauktiems į savivaldybių rengiamas teritorijų planavimo, atnaujinimo ir tvarkymo programas, apimančias pastatų, infrastruktūros objektų, inžinerinių tinklų atnaujinimą, gyvenamosios aplinkos tvarkymą, ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės

tvirtinamas regionų plėtros programos, kuriomis siekiama užtikrinti darnią teritorijų (kvartalų) plėtrą ir tvarkybą. Savivaldybių viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo projektus atrenka viešoji įstaiga Būsto energijos taupymo agentūra.

29. Pagal Programą įgyvendinamų savivaldybių viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo projektų stebėseną aplinkos ministro nustatyta tvarka vykdo ir šių pastatų energinio efektyvumo didinimo proceso dalyvių (savivaldybių paskirtų atsakingų asmenų ar savivaldybės programos įgyvendinimo administratorių) mokymą ir švietimą organizuoja viešoji įstaiga Būsto energijos taupymo agentūra.

30. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija informaciją apie Programos įgyvendinimą didinant savivaldybių viešųjų pastatų energinį efektyvumą kiekvienais metais teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei savo metinėse veiklos ataskaitose.

V SKYRIUS

PROGRAMOS FINANSAVIMAS

31. Programa finansuojama Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto, savivaldybių biudžetų, Europos Sąjungos struktūrinių fondų, tarptautinių organizacijų, privačių investuotojų ir kitų šaltinių lėšomis.

32. Pagal Programą įgyvendinami viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo projektai gali būti finansuojami skiriant grąžinamąją subsidiją, taikant ETPT modelį (jeigu tai valstybės viešieji pastatai), taikant finansines priemones, teikiant subsidijas arba naudojant šių priemonių derinius.

33. Ministerijos (Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija), atsižvelgiant į savivaldybės viešojo pastato tikslinę naudojimo paskirtį, iš joms skirtų asignavimų gali skirti papildomą finansavimą, susijusį su projekto ir jame numatytų priemonių (taip pat ir nesusijusių su energinio efektyvumo didinimu) įgyvendinimu.

Viešųjų pastatų energinio efektyvumo
didinimo programos
priedas

VIEŠŲJŲ PASTATŲ ENERGINIO EFEKTYVUMO DIDINIMO PRIEMONĖS

Viešųjų pastatų energinis efektyvumas pasiekiamas įgyvendinant šias energinį efektyvumą didinančias priemones:

Eil. Nr.	Priemonės pavadinimas
1.	Šildymo ir karšto vandens inžinerinių sistemų modernizavimas
2.	Vėdinimo ir (ar) rekuperacijos sistemų modernizavimas ar įrengimas
3.	Stogo šiltinimas (taip pat ir naujos stogo dangos įrengimas), perdangos po vėdinama šlaitinio stogo pastoge šiltinimas
4.	Išorinių pastato sienų ir cokolio šiltinimas, taip pat ir sienų (cokolio) konstrukcijos defektų pašalinimas ir nuogrindos sutvarkymas
5.	Kitų perdangų (perdangos virš pravažiavimų, praėjimų), kurios ribojasi su išore, šiltinimas
6.	Lauko ir tambūro durų keitimas, taip pat ir įėjimo laiptų remontas ir pritaikymas neįgaliųjų poreikiams
7.	Langų keitimas į mažesnio šilumos pralaidumo langus
8.	Rūsio perdangos šiltinimas; šildomo rūsio atitvarų šiltinimas
9.	Apšvietimo sistemos modernizavimas
10.	Atnaujiname pastate įrengtos katilinės modernizavimas